

JK ROWLING

Harry Potter

il de vises stein

COMPLISSIUM

Gammel polemikk om igjen: Utbryterdronningen J.K. Rowling av Geir Levi Nilsen

Bjarne Benjaminsen

Forfatteren bak de sagnomsuste Harry Potter-bøkene, J.K. Rowling, har de siste årene måttet stå i en voldsom storm av sjikane på grunn av sine problematiserende uttalelser rundt kjønnsdysfori fra et kvinne- og samfunnsperspektiv.

Nye NOVA orker slett ikke ta opp denne diskusjonen i denne omgang. Men vi finner det kuriøst å se tilbake på en tidligere kontrovers rundt forfatteren J.K. Rowling. Rowlings bakgrunn og forfatterstatus har nemlig utfordret kritikere før.

Denne artikkelen fra 2006 (hentet fra Gateavisa 176 og skrevet av mester-polemikeren Geir Levi Nilsen), går i rette med en slik kritiker av Rowling. Kanskje kommer vi nærmere å forstå den senere kontroversen rundt Rowling, ved å løfte fram det perspektivet skribenten her tar opp? Er det fordømmer mot de "romantiske" og ærlige strømningene i samfunnets bunnsjikt som gjør seg gjeldende?

Nye NOVA finner at den gamle polemikken gir et interessant utsyn over den fantastiske litteraturens forhold til tidsånden.

Vi sier ikke mer.

Redax.

Filmregissør Nina Grünfeld hevder i en kronikk i Aftenposten 30 nov. [2005] at forfatteren av Harry Potter-bøkene er en stor bløff. J. K. Rowling er «et pseudonym på lik linje med Carolyn Keene» og forlaget Bloomsbury og filmselskapet Warner Bros. har «funnet en skuespiller...som kan spille forfatterinnens rolle». Grünfeld legger ikke frem noe bevis unntatt kanskje det faktum at hun er «paranoid og konspiratorisk anlagt» og at Nancy Drew-bøkene var skrevet av ghostwriters og ikke av den fiktive Carolyn Keene.

Grünfeld går inn på personen J.K. Rowlings personlige historie: en fattig alenemor fra det usle filleproletariatet som en gang i tiden «vandret...gatelangs i Edinburgh, ventende på arbeid, lønn og husly.» Rowlings biografi slik den populært blir fremstilt er nært beslektet med hagiografien, helgenbeskrivelsen og/eller eventyrfortellingen. Men Grünfeld som er filmregissør burde vite at mye av fiksjonens verden henter sin inspirasjon fra den virkelige verden og at myte og virkelighet ofte er interaktive enheter som flyter over i hverandre, også i biografiens verden: Hvor mange forfatterbiografier over døde og nålevende forfattere er ikke bare spekulasjon, mytedannelse, glorifisering på den ene siden og sladder, bakvaskelse og myteknusing på den andre siden? Grünfeld går også inn på Rowlings produktive side:»Er det mulig at et menneske kan skrive seks tykke bøker som oversettes til 55 språk og selges i mer enn 250 millioner eksemplarer på mindre enn ti år?» Mange andre forfattere har vært like produktive som Rowling uten at bøkene deres har

vært like voluminøse: Ingvar Ambjørnsen er en usedvanlig produktiv forfatter og skribent som har publisert i snitt antageligvis like mye som Rowling. Noen av bøkene hans har også blitt suksessfulle filmer. Så hvorfor blir ikke Ambjørnsen en potensiell fiksjon? Kanskje svaret ligger i en ren sosiologisk analyse.

Man trenger ikke å være marxist for å vite at det er forskjell på folk. Klasseforskjeller er ikke bare en økonomisk barriere, men også en kulturell. Rowlings kommer fra filleproletariatet og denne samfunnsgruppen har ikke vært tilgodesett med noen ting unntatt stigmatisering. Selv Karl Marx så ned på filleproletariatet og mente at de ikke ville spille noen rolle i det store revolusjonære drama som kommunismen kom til å bli. Men en ting kan man bruke filleproletariatet til: sosialpornografi. 29 november viste NRK (2) en dansk dokumentar om gatebarn i Kiev. Man fikk den vanlige middelklasse-voyeurismen: nød, elendighet, fattigdom - gatebarn som sultet, sniffet lim, bodde i kloakken, frøs i gatene, etc. I vår tid blir man hele tiden i media foret med Det Filleproletære Dramaet: dokumentarer og filmer om narkomane, alkoholikere, gatebarn, prostituerte, psykiatriske selvmordsutelligere, etc. Grunnen til at denne genren er populær er fordi den er en eksistensiell valumpille for middelklassen: her sliter vi med studielån, banklån, skatt, avgifter, mas på jobben, barnehageplass, statusjag etter bil, hytte, og sosial korrekthet inntil magesåret, hjerteattakket og astmaanfallet dreper oss på inter-city togturen inn til byen hver dags morgen men vel vitende om at egentlig er dette rotteracet jeg lever et privilegium fordi i Kiev så sitter gatebarna nede i kloakken og sniffer lim og har ikke vasket seg siden forrige års Frelsesarmejulefeiring. Slik dannes kulturelle stereotypier inntil det karikerte.

Men emballeringen rundt de kulturelle stereotypiene går av og til i stykker og roter til for A4-oppfatningen av verden. Av og til bryter noen mennesker gjennom barrieren og forvirrer situasjonen, noe som medfører mistenksomhet. En fattig alenemor som kan skrive gode underholdningsbøker og blir rik og berømt? Det må jo være en bløff. Du er alenemor, det er jo deg jeg skal lage en dokumentarfilm om neste gang når jeg skal presentere en skisse av hvor jævlige de fattige har det slik at middelklassen ikke klager når politikerne høyner skatte- og avgiftsnivået deres. Gå tilbake til rekkene.

Derfor blir Rowling noe skummelt, fordi hennes filleproletære bakgrunn ikke er noe som kan brukes av makta, men istedet blir en slags søt-fortelling om en rags-to-riches skjebne. Men Ingvar Ambjørnsen er det ingen tvil om. Han skriver jo om hasjrøykere, junkies, alkoholikere, adferdshemmede onanister m.m. Hele Ambjørnsens litterære scenario er sosialpornografisk fråtsing, derfor er han så populær fordi han spiller «safe» - gi det litterære publikum, dvs. middelklassen, det de vil ha: beretninger om de elendige og avgrunnens folk slik at vi vet at vi ikke gjorde en tabbe da vi tok drosje til byen på julebordet istedet for å ta T-banen via østkanten.

Er Grünfelds mistenksomhet mot Rowling et tilfelle av sosialrasisme? Er denne «paranoiaen» mot folk av filleproletær bakgrunn småborgerlig norsk? Eks.: i Frankrike ble ikke Jean Genet utsatt for noe slags stigmatisering eller «fiktivisering» da han slo igjennom som forfatter. Hans bakgrunn var verre enn Rowlings: et gatebarn fra barnehjem som levde som tigger, prostituert og tyv før han fikk livstidsdom hvorpå han i fengslet skrev sin første roman som ble en stor suksess. Selv kraftintellektuelle som Sartre og andre omfavnet Genet og utropte ham til en stor forteller. Nå stiller jo riktignok Genet i en annen forfatterkategori enn Rowling, men dog.

Hvis Rowling er en «fake» med en stab av ghostwriters fra Hollywood bak seg så er det rart at hun ennå ikke har blitt avslørt i en verden hvor paparazzier, karriereslikkende journalister med enorme egoer og paperback-writer biografiskribenter våker som gribber over The Next Big Victim. Hvis fortellingen om Rowling (med visse modifikasjoner) er sann så trenger man ikke å være sosionom for å vite at hennes bakgrunn ikke har vært lett. Med slike mennesker som Grünfeld blir det neppe noe lettere for fattige mennesker å bli tatt alvorlig unntatt som pornografiske objekter i nok en

meningsløs dokumentar som skal skille Oss fra Dem.

Geir Levi Nilsen